

Kultura

Kaj je kultura?

- Visoka umetnost?
  - Običaji in navade? Predmeti?
  - Popularna kultura?
  - Način življenja?
  - Omika?
-
- 文化 *wenhua*, *bunka*

Definicije kulture

- Edward B. Tylor (1871) v delu *Primitive Culture*:
“Kultura ali civilizacija, če jo vzamemo v njenem širokem [komparativnem] etnografskem smislu, je tista kompleksna celota, ki obsega znanje, verovanje, umetnost, pravo, običaje ter katerekoli druge sposobnosti in navade, ki jih pridobi človek kot član družbe.”
- Gary P. Ferraro (2003): “Vse, kar ljudje imajo, mislijo in počnejo kot člani družbe.”

Družba

- Večja organizirana skupina posameznikov, ki so med seboj v nenehni interakciji.

- Skupina ljudi, ki živi v skupnem prostoru, s skupno politično avtoriteto in skupno dominantno kulturo.

Družbena struktura

- medsebojni odnosi organizirani po trajnejših pravilih → vzorci
- družbene institucije
- družbene norme
- družbeni odnosi
- družbene vloge

Kultura: kulture

- Kultura kot značilnost človeštva, nekaj, kar je lastno naši vrsti
- Kultura kot način življenja, ki ga lahko imam skupnega z drugimi
- Kultura kot “lastnina” dolčene skupine/skupnosti (kultura v množinskem smislu), sestavljena iz razločenih ljudstev, ki so nosilci te kulture

Značilnosti kulture

- temelji na simbolnem (posredovanje pomenov)
- pomen simbolov je skupen (interakcija, predvidljivost)
- naučena (socializacija, inkulturacija)
- Integrirana
- dinamična

Kritike koncepta kulture 1

- reifikacija: kultura kot stvar sama na sebi, nad posamezniki
- kultura kot miselno, pomensko → zanemarjanje praks, dejanj, interakcij
- esencializem: kultura v vseh vidikih določa posameznikovo delovanje
- totalnost: ko jemljemo neko kulturno značilnost kot totalno razlago posamezne družbe

Kritike koncepta kulture 2

- (raz)ločenost, neprehodnost: metafori biljardnih krogel oz. otokov
  - teritorialna zamejenost, izoliranost, lokalnost
  - homogenost
-
- ❖ zanemarjanje interkulturnih podobnosti in intrakulturne variabilnosti
  - ❖ kulturno in družbeno polje se nikdar popolnoma ne prekrivata

Kulturni relativizem

- vsak vidik določene kulture moramo razumeti znotraj njegovega kulturnega konteksta
- Franz Boas: Nobene kulture ne smemo soditi s standardi druge.
- etnocentrizem
- Maria Mies: kulturna smrt

Domačnost tujega, potujitev domačega.

Spopad kultur

Said (1978: 400)

- “Je pojem razlikujoče se kulture (ali rase, religije, ali civilizacije) uporaben, ali pa se vselej zaplete v samohvalo (če človek razpravlja o lastni kulturi) ali sovražnost in napadalnost(ko govorimo o ‘drugi’)? So kulturne, religiozne in rasne razlike pomembnejše od družbenoekonomskih političnozgodovinskih kategorij?”

Reprezentacije, diskurzi

Na kaj pomislim?

Kitajska

Japonska

Koreja

Na kaj pomislim?

Kitajska

Japonska

Koreja

Zakaj prav te podobe?

Reprezentacija

- Opisati, upodobiti, priklicati s pomočjo opisa, upodobitve ali domišljije, si v duhu ali čutih predstavljati → Je opis/predstava točna?
- Simbolizirati, nadomeščati, zastopati

S. Hall: Reprezentacija je način, kako ustvarimo pomen tistemu, kar je opisano, upodobljeno. → Ali obstaja en sam, resnični, utrjeni, dokončni pomen?

Kultura in reprezentacija

- Kultura je način, kako si razlagamo in razumemo svet, kako mu damo pomen
- Skupni konceptualni zemljevidi naredijo svet razumljiv
- Klasificiranje – skupna, osnovna človeška zmožnost
- Sistemi klasificiranja so naučeni

Resničnost in jezik/diskurz

- jezik : karkoli, s čimer izražamo pomen
- diskurz: jezik + prakse (M. Foucault)
- ravni: materialna-konceptualna-označevalska
- pozunanjenje pomenov omogoča komunikacijo, naredi pomene skupne
- ustvarjanje, proizvajanje pomenov pomenov = ustvarjanje resničnosti

Nič smiselnega ne obstaja izven diskurza.

Pomen (dogodka) ne obstaja pred ali izven reprezentacije.

Ideologija in moč

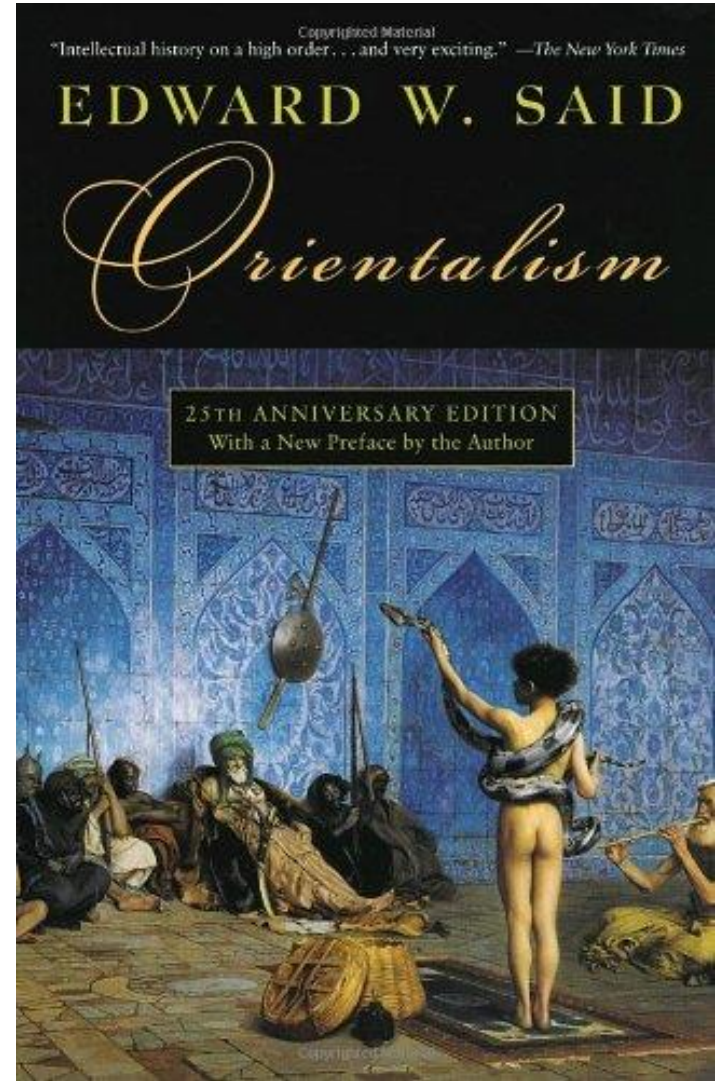
- Reprezentacije nimajo utrjenih pomenov, čeprav si v svojih interpretacijah prizadevamo zanje
- Interpretacija je odvisna od zgodovinskega in kulturnega konteksta
- Ker dokončna določitev pomena ni mogoča, je vedno prostor za subverzijo
- Pomeni se lahko spremenijo (npr. stereotipiziranje)

Nekaj ključnih vprašanj

- Od kod prihajajo podobe, predstave?
- Kdo jih ustvarja in kaj predstavljajo (Kdo je tisti, ki reprezentira in kdo je reprezentirani?)
- Kaj so pomni (konkretnih) reprezentacij? (Kako jih preberemo?)
- Kakšni so njihov učinki?
- Kako so (konkretne) reprezentacije povezane z razmerji moči? (Kdo je tiho/utišan v ustavrjanju neke podobe?)

Orientalizem

Edward W. Said: *Orientalism* (1978)

Orientalizem - definicija

- celota evropskih idej, misli, upodobitev, poročil in prepričanja o superiornosti nad Orientom (Bližnjim Vzhodom)
- specifični diskurz (védenje) o Vzhodu, ki so ga producirali najprej evropski, kasneje pa tudi severnoameriški – popotniki, literati, umetniki, uradniki, vojaki, politiki, znanstveniki ('naravoslovci' in 'družboslovci') in drugi;
- od 19. stoletja dalje (kolonializem, institucionalizacija znanosti)
- način dominiranja in vzpostavljanja avtoritete nad Orientom

Binarna dihotomija Orient-Okcident

ZAHOD/OKCIDENT	VZHOD/ORIENT
Pozitivno/prisotno	Negativno/odsotno
Moško	Žensko
Racionalno	Iracionalno
Demokratično	Despotsko
Napredno	Brezčasno
Zrelo	Otroško, otročje

Skozi govor o Drugem (Orientu) se ne vzpostavi samo Drugi, ampak tudi Jaz (Okcident, Evropa), „Ontološka in epistemološka razlika med Orientom in Okcidentom“

Mi-Drugi

Orientalism and power: When will we stop
stereotyping people?

(BBC IDEAS, 3:16)

Imaginarna/Imaginativna geografija

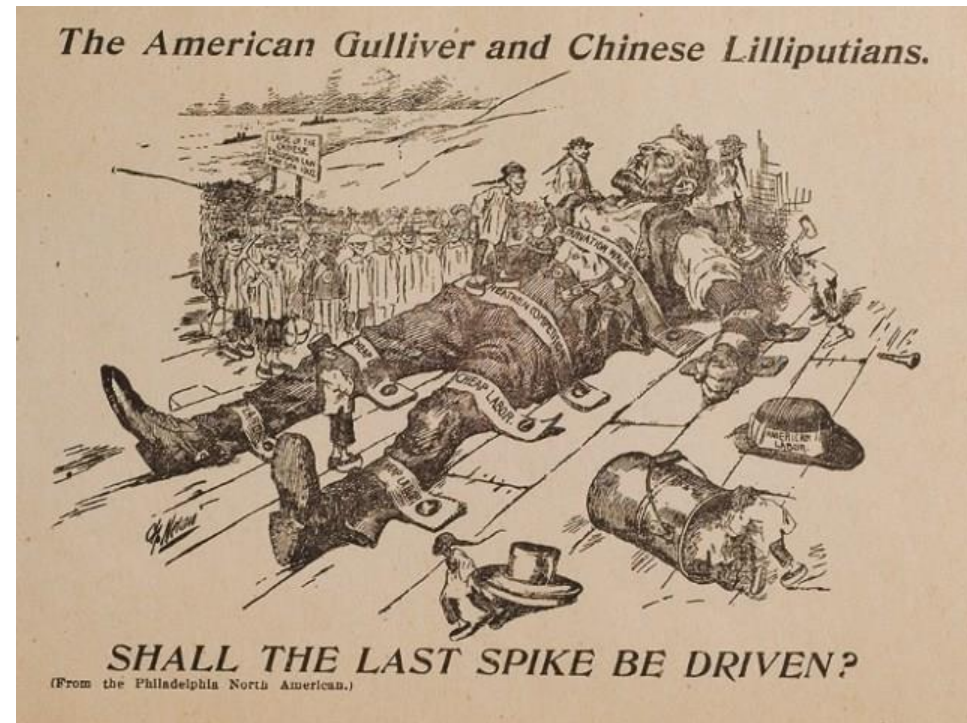
- Miselna konstrukcija sveta/mentalni zemljevid, ki ga ustvarjajo podobe, besedila in drugi diskurzi.
- Prostorske predstave o ljudeh, krajinah, kulturah in ,naravah', ki izražajo želje, fantazije in strahove svojih avtorjev ter razmerja moči med njimi in njihovimi "drugimi"
- Ne gre za vprašanje kaj je resnično/neresnično

Imaginarna geografija

Manifestni in latentni orientalizem

- Manifestni: stereotipno, pogosto negativno predstavljanje – konkretne podobe
- Latentni: ponotranjena predpostavka, da je Orient nek ločen prostor, ki je izoliran od evropskega napredka

We need to talk about Chinese stereotypes

Phil Wang

(Live At The Apollo – BBC, 3:14)

Izpeljave in nadgradnje koncepta orientalizma

- Drugi zgodovinsko-geografski konteksti (zlasti v povezavi s kolonizacijo)
- Notranji orientalizem
- Samo-orientaliziranje, okcidentalizem
- Postkolonialna teorija – vsako dejanje reprezentacije je kontekstualno in politično (formiranje identitete kot ključen vidik odnosov med evropskimi in neevropskimi ljudstvi in kulturami > spol, notranji orientalizem, ne le tekstualne tradicije ampak tudi vsakdanje utelešene prakse)

Discover a China 'Beyond Your Imagination' 超乎你想象的中国

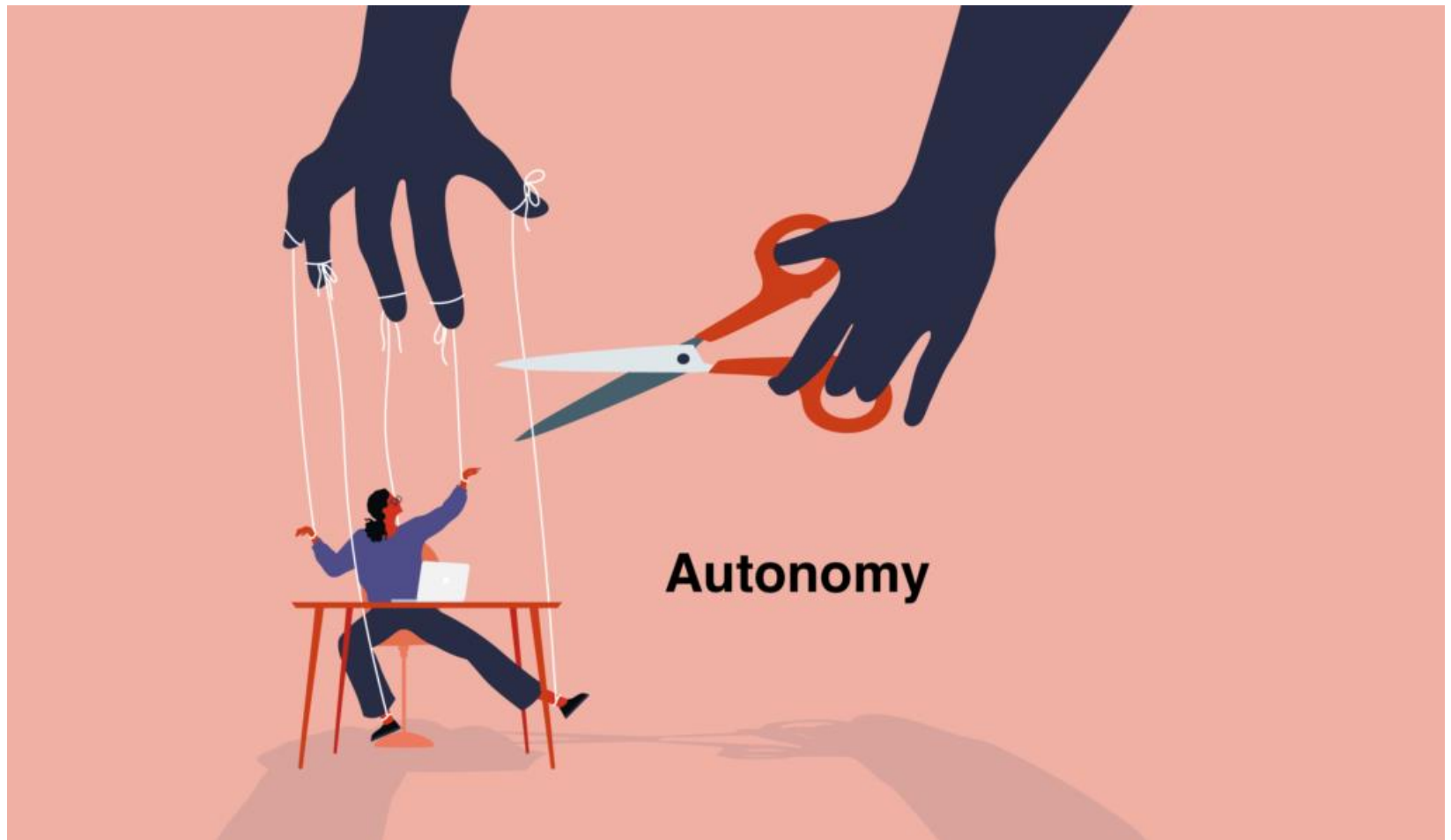
(China Culture, 8:24)

Izzivi medkulturnih raziskav

- Poznavanje jezika
- Socializacija: kategoriziranje, implicitno, ne(hoteno) vrednotenje, drugačenje (*othering*)
- Presegeanje enosmernega posploševanja

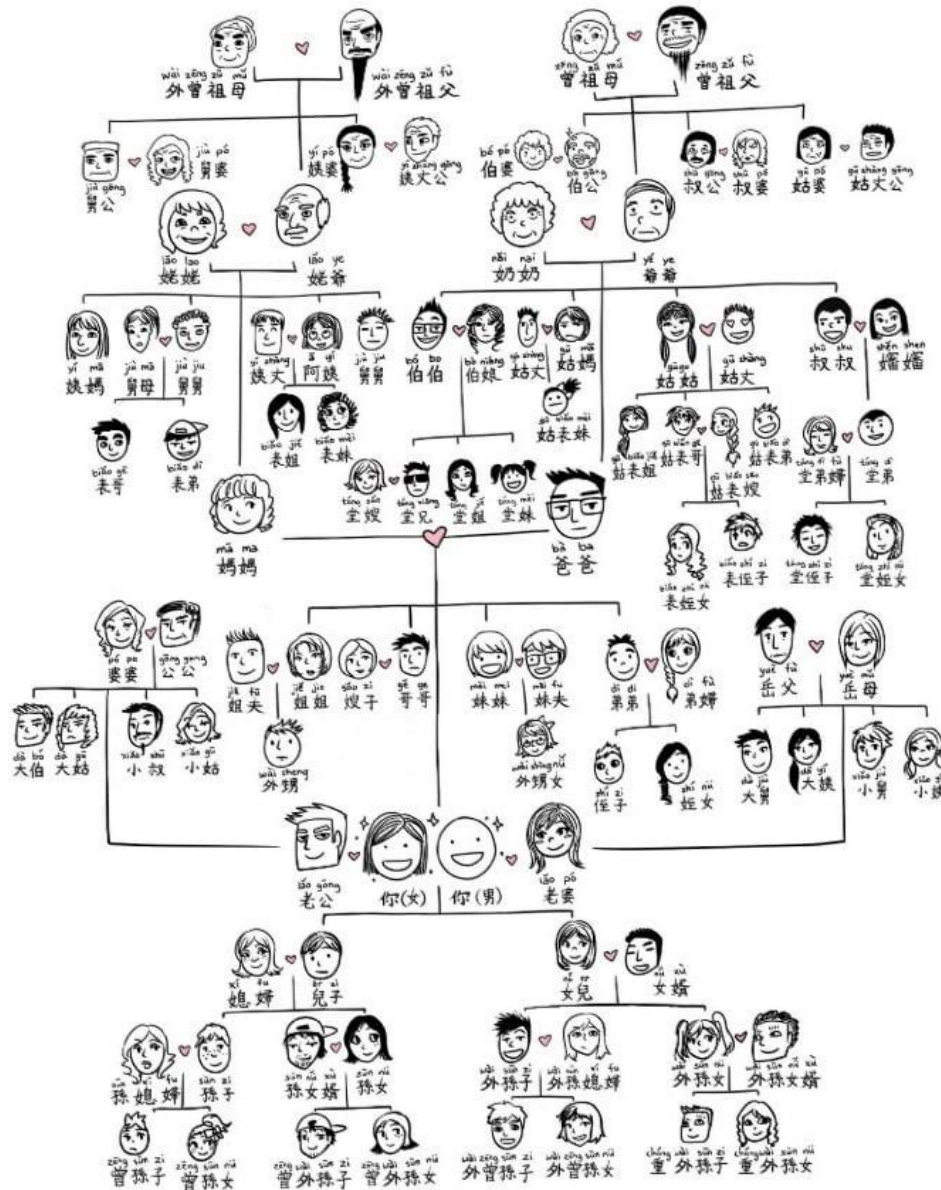

Koncept avtonomije (自律)

THE COMPLICATED CHINESE FAMILY TREE

(Mandarin version - Pinyin)

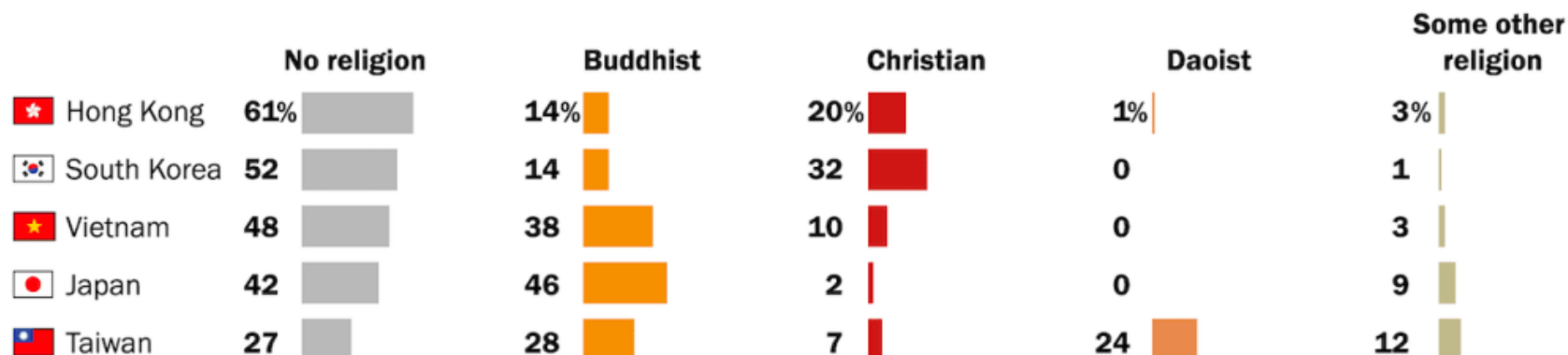

- [Mosuo Women:
Inside China's Last
Matriarchal Tribe
\(5:15\)](#)

Razumevanje religije v Vzhodni Aziji

The most common religion in Hong Kong, South Korea and Vietnam is 'no religion'

% of adults in each place who currently identify as ...

Note: "Some other religion" also includes those who selected "Muslim," "Confucian," "Local religions/Indigenous religions," "Combination of religions," and in Japan, "Shinto." Don't know/Refused responses are not shown.

Source: Survey conducted June 2-Sept. 17, 2023, among adults in five Asian publics. Read the Methodology for details.

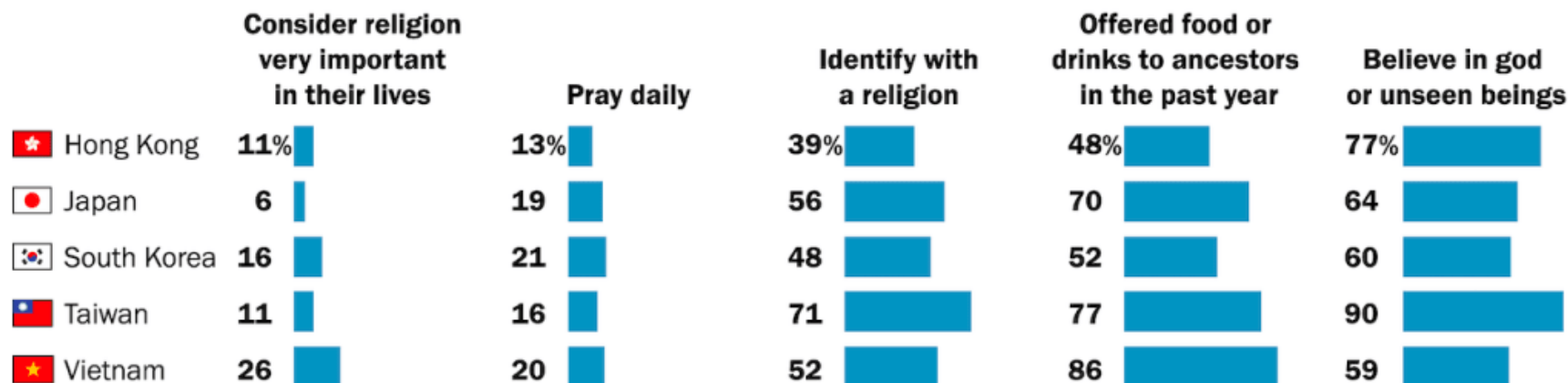
"Religion and Spirituality in East Asian Societies"

PEW RESEARCH CENTER

Few East Asians consider religion very important in their lives, but many make offerings to ancestors and believe in god or unseen beings

% of adults in each place who say they ...

Note: Respondents were asked if they have offered food, water or drinks to honor or take care of ancestors in the past 12 months. Respondents were asked separately if they believe in god or if they think there are unseen beings in the world, like deities or spirits. “God” was translated into each language using as generic a term as possible, without referencing any specific religion’s god(s) or goddess(es).

Source: Survey conducted June 2-Sept. 17, 2023, among adults in five Asian publics. Read the Methodology for details.

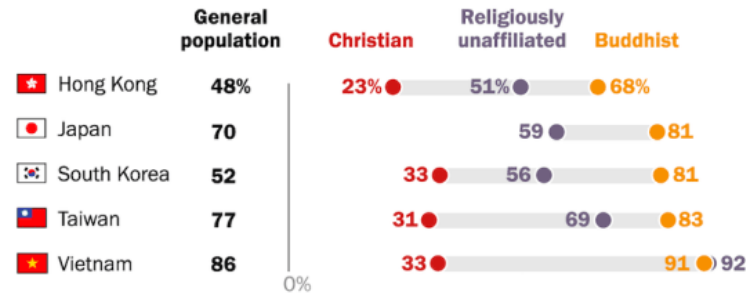
“Religion and Spirituality in East Asian Societies”

PEW RESEARCH CENTER

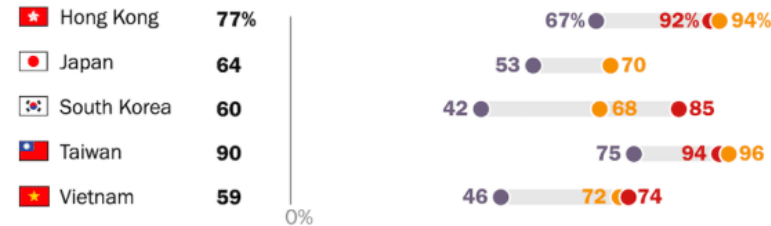

At least half of religiously unaffiliated adults in the places surveyed report recently offering food or drink to care for their ancestors

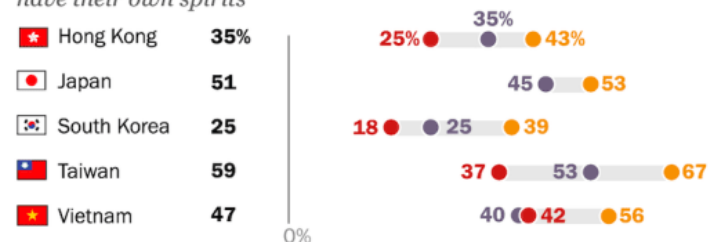
% of adults in each place who say they have offered food, water or drinks to honor or take care of their ancestors in the past 12 months

% of adults in each place who say they believe in god or unseen beings

% of adults in each place who say they think mountains, rivers or trees have their own spirits

Note: Respondents were asked separately if they believe in god or if they think there are unseen beings in the world, like deities or spirits. "God" was translated into each language using as generic a term as possible, without referencing any specific religion's god(s) or goddess(es). Japan's sample size of Christians is too small for analysis.

Source: Survey conducted June 2-Sept. 17, 2023, among adults in five Asian publics. Read the Methodology for details.

"Religion and Spirituality in East Asian Societies"